

20. 1. 2009

ID: 55482

Povinnost vydat věc

Jestliže mezi zůstavitelem a další osobou byla uzavřena smlouva o úschově, tento závazkový právní vztah vznikl a trval pouze mezi nimi, na této skutečnosti nemůže nic změnit ani dědická dohoda.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 25 Cdo 3055/2006, ze dne 26.11.2008)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobkyně J. T., zastoupené advokátem, proti žalované J. T., zastoupené advokátem, o 40.000,- Kč s přísl., vedené u Obvodního soudu pro Prahu 4 pod sp. zn. 20 C 21/2005, o dovolání žalované proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 10. května 2006, č. j. 54 Co 101/2006-41, tak, že rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 10. května 2006, č. j. 54 Co 101/2006-41, se ve výroku, jímž byl změněn rozsudek soudu prvního stupně, a v závislém výroku o nákladech řízení zrušuje a věc se v tomto rozsahu vrací tomuto soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Obvodní soud pro Prahu 4 rozsudkem ze dne 19. 12. 2005, č. j. 20 C 21/2005-24, zamítl žalobu na zaplacení částky 40.000,- Kč s příslušenstvím a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Vyšel ze zjištění, že usnesením Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 11. 7. 2001, č. j. 34 D 2968/99-61, byla schválena dědická dohoda mezi žalobkyní a žalovanou, podle níž žalobkyně na vyrovnání svého podílu z dědictví po otci nabyla osobní vozidlo Š. F., jež bylo původně součástí společného jmění manželů - zůstavitele a žalované. Vozidlo bylo zaparkováno u E. P., který je odmítl předat zástupci žalobkyně, dokud nebude uhrazena částka 10.000,- Kč za jeho úschovu, a žalovaná odmítla se tím dále zabývat, avšak vzápětí sdělila zástupci žalobkyně, že P. zanechali vozidlo před jejím domem. Žalovaná odmítla převzít vůz od P. a klíče od vozu, který se nacházel u jejího domu, obdržela od nich poštou. Dne 10. 4. 2002 bylo vozidlo odtaženo, neboť tvořilo překážku silničního provozu, a v červenci r. 2004 bylo předáno k likvidaci. Soud dospěl k závěru, že sešrotováním vozidla sice žalobkyni vznikla škoda, avšak žalovaná za její vznik podle § 420 obč. zák. neodpovídá, neboť svým jednáním neporušila žádnou právní povinnost. Naopak to byla žalobkyně, která ač na základě pravomocného usnesení o vypořádání dědictví nabyla vlastnictví okamžikem smrti zůstavitele, nevyvinula žádnou snahu vůz převzít, přestože jí bylo od prosince 2001 známo, kde se vozidlo nachází.

K odvolání žalobkyně Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 10. 5. 2006, č. j. 54 Co 101/2006-41, rozsudek soudu prvního stupně změnil tak, že žalované uložil povinnost zaplatit žalobkyni částku 40.000,- Kč s 2,5% úrokem z prodlení od 1. 8. 2004 do zaplacení, co do zbytku jej potvrdil a rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů. Vyšel ze skutkového stavu zjištěného soudem prvního stupně, avšak neztotožnil se s jeho právním posouzením. Jak vyplývá z obsahu dědického spisu, dědictví po F. T. bylo tvořeno výhradně movitými věcmi, které byly ve společném jmění manželů - žalované a zůstavitele a sloužily výhradně k jejich osobní potřebě. Proto se žalobkyně bez souhlasu a součinnosti žalované nemohla ujmout vlády nad svým dědickým podílem a situace se nezměnila ani po uzavření dědické dohody, kterou soud kvalifikoval jako směnnou smlouvu, v níž se žalovaná zavázala uspokojit pohledávku žalobkyně z dědictví nikoliv penězi, ale převodem svého spoluvlastnického podílu a podílu zůstavitele na vozidle. Žalovaná neposkytla žalobkyni součinnost potřebnou k tomu, aby tato mohla své vlastnické právo plně realizovat, a důsledkem její nečinnosti bylo, že vozidlo bylo odtaženo a následně sešrotováno. Žalovaná tak způsobila nemožnost vypořádání

dědického podílu žalobkyně vydáním vozidla. Zanikla tak její povinnost z uzavřené dědické dohody (předat vozidlo), avšak vznikla jí povinnost vydat bezdůvodné obohacení, které jí nesplněním dědické dohody vzniklo, tedy zaplatit jí částku 40.000,- Kč, která představuje hodnotu dědického podílu žalobkyně (§ 577 odst. 2 ve spojení s § 451 odst. 1, 2 obč. zák.).

Proti tomuto rozsudku podala žalovaná dovolání z důvodu nesprávného právního posouzení věci. Namítá, že žalobkyně nezískala vlastnické právo k vozidlu na základě směnné smlouvy, ale rozhodnutím soudu o schválení dohody o vypořádání dědictví. Uvádí, že zástupce žalobkyně věděl, kde se předmětné vozidlo nachází, a bylo proto povinností žalobkyně, resp. jejího právního zástupce dohodnout se s E. P. ohledně vydání vozidla z úschovy, neboť žalobkyně vstoupila do veškerých práv složitele a byla tudíž oprávněna požadovat vrácení věci. Její zástupce odešel dne 1. 1. 2001 od P., který požadoval uhrazení skladného, a stejně jako žalobkyně se dále o osud vozidla nezajímal; žalovaná dovozuje, že žalující strana nepostupovala tak, jak jí zákon ukládá (§ 415 obč. zák.). Namítá, že ust. § 133 a § 575 obč. zák., jež aplikoval odvolací soud, se na tento případ nevztahují, a poukazuje na to, že žalobkyně se po nabytí vlastnictví několik měsíců o vozidlo nestarala a nepoužila žádných právních prostředků k jeho převzetí od E. P. Nesouhlasí s názorem odvolacího soudu, že namísto povinnosti předat vozidlo žalobkyni (§ 575 odst. 1, 2 obč. zák.) jí vznikla povinnost vydat bezdůvodné obohacení, které představuje hodnota dědického podílu žalobkyně ve výši 40.000,- Kč, neboť v předmětném sporu nejde o hodnotu dědického podílu, nýbrž o vlastnictví vozidla získaného v dědickém řízení. Pokud by měla a nesplnila povinnost vozidlo žalobkyni předat, mohla by se žalobkyně domáhat pouze náhrady škody, a to jen ve výši hodnoty věci ke dni vzniku škody a nikoliv ke dni zůstavitelovy smrti. Navrhla, aby dovolací soud zrušil rozsudek odvolacího soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalobkyně ve vyjádření k dovolání poukazuje na to, že vozidlo bylo ve společném jmění žalované a zůstavitele, k vyzvednutí vozu byl zástupce žalobkyně zmocněn dne 31. 10. 2001, neúspěšný pokus o převzetí vozu se uskutečnil v prosinci 2001 a již předtím se od žalované dozvěděl o požadavku P. na zaplacení 10.000,- Kč skladného. Vzhledem k tomu, že vozidlo bylo poskytnuto jako plnění na nárok žalobkyně z dědictví a v okamžiku uzavření dědické dohody bylo ve spoluvlastnictví žalované, je požadavek na jeho předání žalovanou žalobkyni zcela legitimní. Žalovaná úmyslně zmařila možnost převzetí vozu, a je proto povinna tuto újmu žalobkyni nahradit. Navrhla, aby dovolání bylo zamítnuto.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno včas, účastníkem řízení, zastoupeným advokátem ve smyslu ust. § 241 o. s. ř., věc projednal podle ust. § 242 o. s. ř. a dospěl k závěru, že dovolání, které je přípustné podle § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř., je důvodné.

I když podle ust. § 460 obč. zák. se dědictví nabývá smrtí zůstavitele, k nabytí dědictví jen na základě smrti zůstavitele nedochází. Právní úprava dědického práva předpokládá, že dědictví musí být soudem projednáno a potvrzeno, resp. schváleno (srov. zejména § 481 a násl. obč. zák.; § 175q o. s. ř.). Podle usnesení soudu o schválení dohody dědiců o vypořádání dědictví se dědictví nabývá s účinností ke dni smrti zůstavitele. Usnesení, kterým soud schválí tuto dohodu, je rozhodnutím, jehož je třeba k platnosti právního úkonu (§ 39 obč. zák.).

Rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na závěru, že žalovaná se nechovala v souladu s ust. § 133 obč. zák., když neposkytla součinnost potřebnou k tomu, aby žalobkyně mohla své vlastnické právo plně realizovat, její povinnost předat vozidlo podle dědické dohody zanikla a zároveň jí vznikla povinnost vydat žalobkyni bezdůvodné obohacení (§ 451 obč. zák.) ve výši představované hodnotou jejího dědického podílu.

S tímto právním posouzením zjištěného skutkového stavu věci se dovolací soud neztotožňuje. Především není zřejmé, jak a čím se žalovaná na úkor žalobkyně měla obohatit a která ze skutkových podstat vymezených v § 451 odst. 2 obč. zák., na něž odvolací soud odkázal, byla naplněna, když

nejde o případ, že by žalovaná přijala plnění bez právního důvodu, z neplatného právního úkonu, z právního důvodu, který odpadl, nebo z nepoctivých zdrojů. Podstatou bezdůvodného obohacení je přesun hodnot bez právem uznaného důvodu ve prospěch jednoho subjektu na úkor jiného, tedy újma jednoho je v podstatě důsledkem obohacení jiného. Zjištěný skutkový stav však nedává podklad pro úvahu, že by žalovaná vůbec nějaké plnění přijala a že by zde tedy k nějakému obohacení žalované na úkor žalobkyně ve smyslu § 451 a násl. obč. zák. mohlo dojít tím, že se žalobkyni nakonec nedostalo plnění, jež jí podle schválené dědické dohody náleželo. Dále je třeba zdůraznit, že aplikace ustanovení o bezdůvodném obohacení přichází v úvahu, jen jestliže zde není jiný právní důvod vzniku závazku mezi účastníky (§ 489 obč. zák.).

Je jednoznačné, že bylo povinností žalované, která původně se svým manželem (zůstavitelem) byla spoluvlastnicí předmětného vozu, vůz vydat, resp. umožnit jeho vydání oprávněné dědičce, a to bez ohledu na to, zda a kde ho měla umístěn. Nelze přisvědčit dovolatelce, že žalobkyně tím, že zdělila vozidlo, vstoupila do veškerých práv složitela. Jestliže mezi zůstavitelem, resp. jeho manželkou a E. P. byla uzavřena smlouva o úschově, tento závazkový právní vztah vznikl a trval pouze mezi nimi, a na této skutečnosti nemohla nic změnit ani dědická dohoda. Žalovaná si již při uzavření této dohody musela být vědoma, že bude třeba dohodu realizovat, a ačkoliv měla vůz ve své dispozici (smluvně umístěný u p. P.), neposkytla potřebnou součinnost k tomu, aby dědička mohla fakticky vůz převzít, a to ani poté, co jí P. vůz přivezli do jejího bydliště.

S odvolacím soudem je třeba souhlasit v tom, že žalovaná porušila svou povinnost vůči žalobkyni, vyplývající z dohody uzavřené v dědickém řízení. I když usnesení o vypořádání dědictví neobsahuje výrok, kterým by byla žalovaná uložena nějaká konkrétní povinnost, obsah dohody o způsobu vypořádání dědictví nepochybně zakládá pro žalovanou povinnost umožnit dědičce převzít a ujmout se držby vozidla, které děděním nabyla do vlastnictví. Porušení povinnosti je jedním z předpokladů vzniku odpovědnosti za škodu a je-li újma poškozeného důsledkem porušení povinnosti jiného, vzniká odpovědnost za škodu (§ 420 obč. zák.). Při určení výše škody na věci se však vychází z ceny věci v době poškození (§ 443 obč. zák.), tedy v době, kdy škoda vznikla, nikoliv v době zůstavitelovy smrti.

Protože není správný právní názor, na němž spočívá rozhodnutí odvolacího soudu, který nárok žalobkyně posoudil podle § 451 odst. 1, 2 obč. zák. jako nárok na vydání bezdůvodného obohacení, dovolací důvod podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. je naplněn, a proto dovolací soud rozsudek odvolacího soudu ve výroku, jímž byl změněn rozsudek soudu prvního stupně, a v závislém výroku o nákladech řízení zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2, věta za středníkem, odst. 3, věta první o. s. ř.).

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Blankosměnka](#)
- [Nájem](#)
- [Ochrana osobnosti \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Přerušování řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Svéprávnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Promlčení a dobré mravy](#)

- [Práva dětí](#)
- [Náklady řízení](#)
- [Odmítnutí dovolání](#)